DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688 Published by Vesnu Publications

Journal of Health System Research Vol. 22, No. 3, Autumn

Received: 17.03.2025 Accepted: 09.02.2026 Published: 07.10.2026

Investigating the Relationship between Social Intelligence, Opposite-Sex Peer Relationships, and Attitudes toward Marriage among Students at Kermanshah University of Medical Sciences, Iran

Mitra Bahrami[1], Maryam Afshari[2], Amir Fazeli[1], Negin Rostami[3], Roya Najfi Vosoughi[4], Mahsa Sarvi[5]

Original Article

Abstract

Background: Marriage plays an important role in individuals' physical and mental health, and attitudes toward it have recently undergone significant shifts. Social intelligence (including empathy and understanding others' emotions) and opposite-sex relationships, as a context for gaining experience in intimacy, can influence attitudes toward marriage. This study aimed to investigate the association between social intelligence, opposite-sex relationships, and attitudes toward marriage among students of Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

Methods: This descriptive-analytical, cross-sectional study was conducted on 415 students of Kermanshah University of Medical Sciences (300 women and 115 men) in 2024, using stratified random sampling with proportional allocation. Data were collected through an online survey, comprising a demographic questionnaire, the Tromsø Social Intelligence Scale, the Sheikh-Darani et al. scale for attitudes toward opposite-sex relationships (41 items), and the Brateen and Rosen Marital Attitude Scale. Data analysis was performed using descriptive statistics, Spearman correlation, and multiple linear regression via SPSS software.

Findings: The mean social intelligence score of students was 93.28 out of 139 (approximately 67% of the maximum score). Spearman correlation results showed a significant inverse relationship between social intelligence and attitudes toward marriage; that is, as social intelligence increased, positive attitude scores toward marriage decreased ($r = -0.23$, $P < 0.001$). In contrast, the simple correlation between opposite-sex relationships and attitudes toward marriage was not significant ($P > 0.05$). However, in the multiple linear regression model, social intelligence and opposite-sex relationships together explained approximately 30% of the variance in attitudes toward marriage. In this model, after controlling for the effect of social intelligence, opposite-sex relationships independently and significantly predicted attitudes toward marriage in a negative direction ($\beta = -0.22$, $P < 0.001$), indicating that higher scores on opposite-sex relationships were associated with lower scores of positive attitudes toward marriage.

Conclusion: Students' attitudes toward marriage are influenced by the interaction between individual characteristics and their social experiences. Higher social intelligence was associated with a more realistic (and less positive) attitude toward marriage. Opposite-sex relationships alone were not associated with attitudes toward marriage; however, after controlling for social intelligence, they independently predicted a decline in positive attitudes toward marriage. These findings underscore the necessity of designing educational and counseling programs to enhance students' awareness and communication skills.

Keywords: Social intelligence; Opposite-sex peer relationships; Attitudes; Marriage

Citation: Bahrami M, Afshari M, Fazeli A, Rostami N, Najfi Vosoughi R, Sarvi M. **Investigating the Relationship between Social Intelligence, Opposite-Sex Peer Relationships, and Attitudes toward Marriage among Students at Kermanshah University of Medical Sciences, Iran.** J Health Syst Res 2026; 22(3): 441-8.

1- Assistant Professor, Department of Islamic Studies, School of Medicine, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
2- Assistant Professor, Social Determinants of Health Research Center, Institute of Health Sciences and Technology, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
3- Student Research Committee, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
4- Assistant Professor, Research Center for Health Sciences, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
5- Student Research Committee, Hamedan University of Medical Sciences, Hamedan, Iran
Corresponding Author: Mahsa Sarvi; Student Research Committee, Hamedan University of Medical Sciences, Hamedan, Iran
Email: mahsasarvy@gmail.com

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 Unported License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688 Published by Vesnu Publications

بررسی ارتباط هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر با نگرش نسبت به ازدواج در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

میترا بهرامی[1]، مریم افشاری[2]، امیر فاضلی[1]، نگین رستمی[3]، مریم نجفی وثوق[4]، مهسا سروی[5]

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: ازدواج نقش مهمی در سلامت فیزیکی و روانی افراد دارد و نگرش نسبت به آن به تازگی دستخوش تغییر شده است. هوش اجتماعی (شامل همدلی و درک احساسات دیگران) و روابط دختر و پسر به عنوان زمینه‌ای برای کسب تجربه صمیمیت، می‌تواند بر نگرش نسبت به ازدواج مؤثر باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر با نگرش نسبت به ازدواج در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی- تحلیلی- مقطعی بر روی ۴۱۵ دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (۳۰۰ زن و ۱۱۵ مرد) در سال ۱۴۰۳ با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب انجام شد. داده‌ها از طریق پرسش‌نامه آنلاین شامل پرسش‌نامه دموگرافیک، پرسش‌نامه هوش اجتماعی Tromso (Tromso Social Intelligence Scale یا TSIS)، پرسش‌نامه نگرش نسبت به روابط دختر و پسر شیخ‌دارانی و همکاران (۴۱ گویه) و پرسش‌نامه نگرش نسبت به ازدواج (Marital attitude scale یا MAS) Braaten و Rosen جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی، همبستگی Spearman و Multiple linear regression در نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره هوش اجتماعی دانشجویان، ۹۳/۲۸ از ۱۳۹ نمره (حدود ۶۷ درصد سقف نمره) بود. نتایج همبستگی Spearman نشان داد که بین هوش اجتماعی و نگرش نسبت به ازدواج رابطه معکوس و معنی‌داری وجود داشت؛ به این معنی که با افزایش هوش اجتماعی، نمره نگرش مثبت به ازدواج کاهش می‌یابد ($P < ۰/۰۰۱$، $r = -۰/۲۳$). در مقابل، همبستگی ساده بین روابط دختر و پسر و نگرش نسبت به ازدواج معنی‌دار نبود ($P > ۰/۰۵۰$). در مدل Multiple linear regression، هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر به طور هم‌زمان حدود ۳۰ درصد از واریانس نگرش نسبت به ازدواج را تبیین کردند. در این مدل، پس از کنترل اثر هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر به طور مستقل پیش‌بینی‌کننده منفی و معنی‌دار نگرش نسبت به ازدواج شد ($\beta = -۰/۲۲$، $P < ۰/۰۰۱$)؛ یعنی با افزایش نمره روابط دختر و پسر، نگرش مثبت نسبت به ازدواج کاهش یافت.

نتیجه‌گیری: نگرش دانشجویان نسبت به ازدواج تحت تأثیر تعامل میان ویژگی‌های فردی و تجارب اجتماعی آنان است. هوش اجتماعی بالاتر با نگرش واقع‌گرایانه‌تری (و کمتر مثبت) نسبت به ازدواج همراه بود. روابط دختر و پسر به تنهایی با نگرش به ازدواج مرتبط نبود، اما پس از کنترل هوش اجتماعی به طور مستقل پیش‌بینی‌کننده کاهش نگرش مثبت به ازدواج بود. این یافته‌ها بر ضرورت طراحی برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای به منظور ارتقای آگاهی و مهارت‌های ارتباطی دانشجویان تأکید می‌کند.

واژه‌های کلیدی: هوش اجتماعی؛ روابط دختر و پسر؛ نگرش؛ ازدواج

ارجاع: بهرامی میترا، افشاری مریم، فاضلی امیر، رستمی نگین، نجفی وثوق مریم، سروی مهسا. **بررسی ارتباط هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر با نگرش نسبت به ازدواج در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه.** مجله تحقیقات نظام سلامت ۱۴۰۵؛ ۲۲ (۳): ۴۴۸-۴۴۱

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۲۷ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۱۱/۲۰ تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۷/۱۵

مقدمه

ازدواج یکی از مهم‌ترین مراحل گذر به بزرگسالی و از بنیادی‌ترین نهادهای اجتماعی است که نقش مهمی در سلامت روانی، اجتماعی و جسمی افراد ایفا می‌کند (۱). در سطح جهانی، نرخ ازدواج در دهه‌های اخیر کاهش یافته و بر اساس آمار سازمان ملل متحد، درصد افراد متأهل از ۶۹ درصد در سال ۱۹۷۰ به ۶۴ درصد در سال ۲۰۲۴ رسیده است (۲). همچنین، نرخ طلاق در جهان افزایش یافته و در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۳، حدود ۱/۸ میلیون ازدواج در مقابل ۰/۷ میلیون طلاق ثبت شده است که نرخ ازدواج ۴ مورد به ازای هر ۱۰۰۰ نفر و نرخ طلاق ۱/۶ مورد به ازای هر ۱۰۰۰ نفر را نشان می‌دهد (۳). در ایران نیز این روند مشابه می‌باشد. بر اساس آمار ثبت احوال کشور در سال ۱۴۰۲، تعداد ازدواج‌ها به ۴۸۱۳۹۴ مورد کاهش یافته که نسبت به سال‌های قبل کاهشی حدود ۱۵-۱۰

۱- استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۲- استادیار، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، پژوهشکده علوم و فن‌آوری بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۳- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۴- استادیار، مرکز تحقیقات علوم بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۵- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
نویسنده مسؤول: مهسا سروی؛ کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
Email: mahsasarvy@gmail.com

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

درصدی را نشان می‌دهد؛ در حالی که تعداد طلاق‌ها حدود ۲۰۰ هزار مورد بوده و بالاترین نسبت طلاق به ازدواج در تاریخ کشور ثبت شده است (حدود ۴۱ طلاق به ازای هر ۱۰۰ ازدواج، با رکورد ۶۱ در استان البرز) (۴). این آمارها پیامدهای منفی نگرش منفی نسبت به ازدواج را برجسته می‌کند؛ از جمله کاهش نرخ باروری، افزایش مشکلات روانی مانند افسردگی و اضطراب و بی‌ثباتی اجتماعی که می‌تواند منجر به افزایش جرم و مشکلات اقتصادی شود (۵).

در سال‌های اخیر نگرش جوانان نسبت به ازدواج در بسیاری از جوامع از جمله ایران، تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی دستخوش تغییرات قابل توجهی شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در ایران با وجود اهمیت ازدواج در ساختار خانواده، تغییر در سبک زندگی، افزایش سن ازدواج و برخی چالش‌های اقتصادی، موجب تضعیف نگرش مثبت نسبت به ازدواج در میان جوانان شده است (۷-۵).

نتایج مطالعات پیشین گزارش کرده‌اند که نگرش افراد نسبت به ازدواج تحت تأثیر عوامل فردی، اجتماعی و خانوادگی قرار دارد (۱۰-۸). یکی از این عوامل، هوش اجتماعی است. هوش اجتماعی به توانایی درک صحیح موقعیت‌های اجتماعی، همدلی با دیگران، مدیریت تعاملات، تفسیر نشانه‌های اجتماعی و تصمیم‌گیری مناسب در روابط بین‌فردی اشاره دارد (۱۱). یافته‌های تحقیقات نشان می‌دهد که افراد دارای هوش اجتماعی بالاتر، اغلب کیفیت بهتری در روابط خود تجربه می‌کنند، تصمیمات مهم زندگی را با تحلیل دقیق‌تری اتخاذ می‌نمایند و در تعاملات اجتماعی موفق‌تر هستند (۱۴-۱۲). از آن‌جا که ازدواج نیز یکی از مهم‌ترین تصمیمات زندگی است، انتظار می‌رود سطح هوش اجتماعی در شکل‌گیری نگرش فرد نسبت به ازدواج نقش داشته باشد.

عامل دیگری که می‌تواند بر نگرش جوانان نسبت به ازدواج تأثیرگذار باشد، تجربه روابط دختر و پسر است. روابط پیش از ازدواج می‌تواند بر ادراک فرد از صمیمیت، تعهد، اعتماد و پیش‌فرض‌های او نسبت به رابطه زوجی تأثیر بگذارد (۱۴). برخی پژوهش‌ها در ایران بیان کرده‌اند که تجربه روابط عاطفی یا اجتماعی نزدیک با جنس مخالف، می‌تواند نگرش جوانان نسبت به ازدواج را تغییر دهد و حتی گاهی منجر به کاهش تمایل نسبت به ازدواج رسمی شود (۱۵، ۶).

از میان عوامل مؤثر بر نگرش به ازدواج، هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر به دلیل تأثیر مستقیم بر کیفیت روابط بین‌فردی و تصمیم‌گیری‌های زندگی انتخاب شد. هوش اجتماعی به عنوان توانایی درک و مدیریت روابط مؤثر با دیگران، نقش کلیدی در کیفیت روابط و تعاملات افراد ایفا می‌کند. این هوش شامل مهارت‌هایی مانند همدلی، درک احساسات دیگران، برقراری ارتباط کلامی و غیر کلامی، حل مسأله و تعارض و مدیریت احساسات خود است (۱۱). نتایج مطالعات نشان داده است که هوش اجتماعی می‌تواند بر نگرش به ازدواج تأثیرگذار باشد؛ چرا که افراد با هوش اجتماعی بالاتر، ممکن است روابط را با دید واقع‌بینانه‌تری ارزیابی کنند و نگرش‌های انتقادی‌تری نسبت به ازدواج داشته باشند (۱۶). از سوی دیگر، روابط دختر و پسر که در تحقیق حاضر به معنی روابط عاطفی و دوستانه پیش از ازدواج تعریف می‌شود، به عنوان زمینه‌ای برای شناخت و تجربه متقابل، می‌تواند در شکل‌گیری نگرش فرد نسبت به ازدواج و انتخاب همسر آینده نقش مهمی داشته باشد. بر اساس مشاهدات، وجود روابط جنسی پیش از ازدواج، می‌تواند منجر به کاهش تمایل به ازدواج در بین دانشجویان جوان شود. همچنین، این روابط می‌تواند باعث تغییر نگرش افراد نسبت به مفهوم ازدواج و تشکیل خانواده شود و در نهایت، اعتماد آنان به جنس مخالف را کاهش دهد (۱۴). هوش اجتماعی از طریق بهبود مهارت‌های ارتباطی، بر کیفیت این روابط تأثیر می‌گذارد و روابط دختر و پسر می‌تواند هوش اجتماعی را تقویت یا تضعیف کند که هر دو بر نگرش به ازدواج اثرگذار هستند.

با وجود اهمیت هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر در شکل‌گیری نگرش به ازدواج، پژوهش‌های کمی در خصوص ارتباط این دو مقوله با نگرش به ازدواج در بین دانشجویان انجام شده است. این امر به همراه فقدان دانش کافی در خصوص نقش تعدیل‌کننده هوش اجتماعی در رابطه بین روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج، ضرورت انجام مطالعه جامع و دقیقی در این زمینه را به منظور ارتقای دانش و ارایه راهکارهای مناسب برای نسل جوان برجسته می‌سازد. دلیل انتخاب این دو متغیر، شیوع بالای روابط دختر و پسر در محیط دانشگاهی (به ویژه در میان دانشجویان علوم پزشکی که با استرس‌های حرفه‌ای روبه‌رو هستند) و تأثیر بیشتر هوش اجتماعی در گروه‌های تحصیل‌کرده بود که پیش‌تر در منطقه کرمانشاه بررسی نشده است (۱۳). دانشجویان به عنوان گروه جوان، تحصیل‌کرده و نماینده نسل آینده، انتخاب شدند؛ چرا که نگرش آنان می‌تواند بر روند ازدواج در جامعه تأثیرگذار باشد و محیط دانشگاهی کرمانشاه با تنوع فرهنگی، زمینه مناسبی برای بررسی این روابط را فراهم می‌کند (۱۵). بنابراین، پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر بر نگرش نسبت به ازدواج در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد.

روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی- تحلیلی- مقطعی بود که در سال ۱۴۰۳ در میان کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد. جامعه تحقیق شامل تمامی دانشجویان مقاطع مختلف دانشگاه (کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری حرفه‌ای و تخصصی) بود.

حجم نمونه با استفاده از فرمول Cochran و با در نظر گرفتن سطح اطمینان ۹۵ درصد، خطای مجاز ۵ درصد و نسبت برآوردی ۰/۵ محاسبه گردید (رابطه ۱).

$$n = \frac{Z^2 \times P \times (1-P)}{e^2}$$

رابطه ۱

با اعمال تصحیح جمعیت برای تعداد کل دانشجویان (۶۱۱۷ نفر)، حجم نمونه مورد نیاز ۳۶۲ نفر برآورد شد. با در نظر گرفتن ۱۵ درصد ریزش احتمالی، حجم نمونه نهایی، ۴۲۶ نفر تعیین گردید.

روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب بود. بدین ترتیب که ابتدا تعداد دانشجویان هر دانشکده از معاونت آموزشی دانشگاه دریافت شد. سپس سهم هر دانشکده متناسب با حجم کل نمونه (۴۲۶ نفر) تعیین گردید و نمونه‌ها به صورت تصادفی ساده از فهرست دانشجویان هر طبقه انتخاب شدند. برای کاهش سوگیری، اسامی دانشجویان منتخب از فهرست‌ها استخراج و لینک پرسش‌نامه آنلاین از طریق پیام‌رسان‌های رسمی دانشگاه (مانند تلگرام یا واتس‌اپ گروه‌های دانشکده‌ها) برای آن‌ها ارسال گردید.

معیارهای ورود شامل اشتغال به تحصیل در دانشگاه، داشتن رضایت

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

آگاهانه برای شرکت در پژوهش و توانایی تکمیل پرسش‌نامه بود. عدم تمایل به ادامه همکاری در هر مرحله از مطالعه و تکمیل ناقص پرسش‌نامه نیز به عنوان معیارهای خروج در نظر گرفته شد. پیش از شروع تحقیق، رضایت‌نامه الکترونیکی در ابتدای پرسش‌نامه قرار داده شد و تنها در صورت تأیید آن، فرد قادر به ورود به پژوهش بود. شرکت‌کنندگان اطمینان یافتند که اطلاعات آنان محرمانه است و فقط برای اهداف پژوهشی استفاده می‌شود.

اطلاعات از طریق پرسش‌نامه آنلاین جمع‌آوری گردید. برای سنجش پایایی پرسش‌نامه‌ها، ۳۰ نفر از دانشجویان پیش از جمع‌آوری داده‌های اصلی، پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند و ضریب Cronbach´s alpha محاسبه گردید. با توجه به استاندارد بودن پرسش‌نامه‌ها، روایی آن‌ها سنجیده نشد.

به منظور جمع‌آوری داده‌ها از سه پرسش‌نامه استفاده شد.

پرسش‌نامه دموگرافیک: در ابتدای ارزیابی، سؤالات دموگرافیک شامل جنسیت، سن، وضعیت تأهل و رشته تحصیلی بررسی گردید.

پرسش‌نامه هوش اجتماعی Tromso (TSIS یا Tromso Social Intelligence Scale): این ابزار استاندارد که توسط Silvera و همکاران در سال ۲۰۰۱ توسعه یافت و نسخه فارسی آن توسط رضایی (۱۷) اعتبارسنجی شده، به منظور ارزیابی سطح هوش اجتماعی افراد طراحی شده است. TSIS شامل ۲۱ سؤال است که بر اساس طیف لیکرت ۷ درجه‌ای (از ۱ = کاملاً مخالفم تا ۷ = کاملاً موافقم) پاسخ داده می‌شود. ابعاد اصلی آن شامل «پردازش اطلاعات اجتماعی [(Social information processing یا SP) که به توانایی تحلیل نشانه‌های اجتماعی مانند زبان بدن و لحن صدا مربوط می‌شود]، مهارت‌های اجتماعی [(Social skills یا SS) که شامل توانایی برقراری و حفظ روابط مؤثر است] و آگاهی اجتماعی [(Social awareness یا SA) که به درک حساسیت‌های فرهنگی و اجتماعی اشاره دارد] می‌باشد. نمره‌گذاری به صورت مجموع نمرات سؤالات انجام می‌گیرد و دامنه آن از حداقل ۲۱ (هوش اجتماعی پایین) تا حداکثر ۱۴۷ (هوش اجتماعی بالا) است. نمره بالاتر نشان دهنده سطح بالاتر هوش اجتماعی می‌باشد. نمونه سؤال: «من به راحتی احساسات دیگران را درک می‌کنم». پایایی ابزار با استفاده از ضریب Cronbach´s alpha در تحقیق حاضر، ۰/۷۶ برای کل مقیاس به دست آمد و روایی محتوایی آن با ضریب Content validity ratio (CVR) بالای ۰/۷ تأیید گردید (۱۷).

پرسش‌نامه نگرش نسبت به روابط دختر و پسر شیخ‌دارانی و همکاران: این ابزار که توسط شیخ دارانی و همکاران در سال ۲۰۰۹ به منظور ارزیابی نگرش افراد نسبت به روابط پیش از ازدواج توسعه یافت، شامل ۴۱ گویه است که پاسخ دهندگان به صورت دوگانه (موافقم = ۱، مخالفم = صفر) به آن‌ها پاسخ می‌دهند. پرسش‌نامه مذکور جنبه‌های مختلف روابط را پوشش می‌دهد و ابعاد آن شامل «آسیب‌های اجتماعی (مانند تأثیر بر هنجارهای جامعه)، آسیب‌های عاطفی (مانند افسردگی یا وابستگی)، آسیب‌های تحصیلی (مانند کاهش تمرکز بر تحصیل)، آسیب‌های خانوادگی (مانند تنش با والدین) و آسیب‌های جسمی (مانند خطرات سلامت)» می‌باشد. نمره‌گذاری بر اساس مجموع امتیازات انجام می‌شود و دامنه آن از حداقل صفر (نگرش کاملاً منفی و مخالف روابط) تا حداکثر ۴۱ (نگرش کاملاً مثبت و موافق روابط) متغیر است. نمره بالاتر بیان‌کننده نگرش مثبت‌تر به روابط دختر و پسر می‌باشد. نمونه سؤال: «روابط دوستانه بین دختر و پسر قبل از ازدواج مفید است». پایایی ابزار با استفاده از ضریب Cronbach´s alpha در پژوهش حاضر، ۰/۹۶ گزارش گردید و روایی آن در مطالعه اصلی تأیید شده است (۱۸).

پرسش‌نامه نگرش نسبت به ازدواج (Marital attitude scale یا MAS) Braaten و Rosen: این ابزار استاندارد که توسط Braaten و Rosen در سال ۱۹۹۸ توسعه یافت و نسخه فارسی آن توسط نیلفروشان و همکاران (۱۹) اعتبارسنجی شده، جهت سنجش نگرش افراد به ازدواج از زوایای مختلف طراحی شده است. پرسش‌نامه شامل ۲۳ سؤال می‌باشد که بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱ = کاملاً مخالفم تا ۵ = کاملاً موافقم) امتیازدهی می‌شود. ابعاد اصلی آن شامل «نگرش بدبینانه (Pessimistic، تمرکز بر جنبه‌های منفی مانند شکست احتمالی)، نگرش خوش‌بینانه (Optimistic، تأکید بر مزایا مانند خوشبختی پایدار)، نگرش واقع‌گرایانه (Realistic، دید متعادل به چالش‌ها و فرصت‌ها) و نگرش ایده‌آل‌گرایانه (Idealistic، تصور رمانتیک و ایده‌آل از ازدواج)» می‌باشد. نمره‌گذاری به صورت مجموع نمرات سؤالات انجام می‌شود و دامنه آن از حداقل ۲۳ (نگرش کاملاً منفی به ازدواج) تا حداکثر ۱۱۵ (نگرش کاملاً مثبت به ازدواج) متغیر است. نمره بالاتر نشان دهنده نگرش مثبت‌تر می‌باشد. نمونه سؤال: «ازدواج همیشه خوشبختی می‌آورد». پایایی ابزار با استفاده از ضریب Cronbach´s alpha در تحقیق حاضر، ۰/۶۹ محاسبه شد که برای مقیاس‌های نگرشی قابل قبول می‌باشد و روایی محتوایی و همگرای آن در پژوهش نیلفروشان و همکاران تأیید گردید (۱۹).

ابتدا از آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، درصد و فراوانی استفاده شد. از آزمون Kolmogorov-Smirnov به منظور بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده گردید. بسته به وضعیت نرمالیتی، آزمون‌های همبستگی Pearson یا Spearman مورد استفاده قرار گرفت. جهت بررسی اثر هم‌زمان متغیرهای پیش‌بین، Multiple linear regression به کار رفت. در نهایت، داده‌ها در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ (version 24, IBM Corporation, Armonk, NY) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. $P < ۰/۰۵$ به عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در مطالعه حاضر، ۴۱۵ دانشجو شرکت کردند که ۳۰۰ نفر زن و ۱۱۵ نفر مرد بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان، ۳/۱۹ ± ۲۲/۸۷ سال بود. از نظر وضعیت تأهل، ۳۱۲ نفر مجرد، ۹۵ نفر متأهل، ۴ نفر متأهل دارای فرزند و ۴ نفر دارای سابقه متارکه بودند (جدول ۱).

میانگین نمره هوش اجتماعی دانشجویان، ۱۲/۸۲ ± ۹۳/۲۸ (از ۱۳۹ نمره) بود (جدول ۲).

در خصوص روابط دختر و پسر، بر اساس تقسیم‌بندی نمره (صفر تا ۱۳: مخالفت زیاد/ موافقت کم، ۱۴ تا ۲۷: متوسط، ۲۸ تا ۴۱: مخالفت کم/ موافقت زیاد)، ۱۳۶ نفر مخالفت زیاد، ۵۴ نفر مخالفت متوسط و ۲۲۵ نفر مخالفت کم نشان دادند. میانگین نمره نگرش به ازدواج در بعد بدبینانه (منفی)، ۱۹/۸۶، خوش‌بینانه (مثبت) ۱۳/۶۵، واقع‌گرایانه ۱۵/۷۲ و ایده‌آل‌گرایانه ۱۵/۶۱ بود (جدول ۳).

در بررسی نرمالیتی مشخص شد که هیچ‌کدام از متغیرهای هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج توزیع نرمال ندارند. بنابراین، برای همبستگی از ضریب Spearman استفاده شد.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

جدول ۱. توزیع متغیرهای جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان

متغیر	تعداد (درصد)
جنسیت	
زن	۳۰۰ (۷۲/۲۸)
مرد	۱۱۵ (۲۷/۷۱)
وضعیت تأهل	
مجرد	۳۱۲ (۷۵/۲۰)
متأهل	۹۵ (۲۲/۸۹)
متأهل و دارای فرزند	٤ (۰/۹٦)
متارکه	٤ (۰/۹٦)
رشته تحصیلی	
پزشکی	۱٥٤ (۳۷/۱۱)
پرستاری	۱۰٦ (۲٥/٥٤)
داروسازی	۷٥ (۱۸/۰۷)
سایر	۸۰ (۱۹/۲۸)

نتایج نشان داد که بین هوش اجتماعی و نگرش به ازدواج رابطه منفی و معنی‌داری وجود داشت ($P = ۰/۰۰۱$، $r = -۰/۳۲۹$)؛ به طوری که با افزایش هوش اجتماعی، نگرش مثبت نسبت به ازدواج کاهش یافت. همچنین، بین روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج رابطه معنی‌داری مشاهده نشد ($P = ۰/٥۶۱$، $r = ۰/۰۲۹$) (جدول ۴).

جدول ۲. توزیع متغیرهای مورد بررسی

متغیر	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین ± انحراف معیار
هوش اجتماعی	٥٥	۱۳۹	۹۳/۲۸ ± ۱۲/۸۲
روابط دختر و پسر	۰	٤۱	۲۲/۲۳ ± ۱۲/۸۷
نگرش نسبت به ازدواج	۳٥	۹۰	٦٤/۸٥ ± ۸/۸۰

در مقایسه میانگین متغیرها بین دختران و پسران در آزمون Mann-Whitney، مشاهده شد که میانگین هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج در دختران بالاتر از پسران بود. نتایج آزمون نشان داد که تفاوت میانگین نگرش به روابط دختر و پسر و نگرش نسبت به ازدواج در دختران به طور معنی‌داری بالاتر بود ($P < ۰/۰٥۰$) (جدول ٥).

جدول ۳. توزیع نمرات ابعاد نگرش نسبت به ازدواج در دانشجویان

متغیر	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین ± انحراف معیار
بدبینانه	۷	۳۱	۱۹/۸٦ ± ٤/٦۱
خوش‌بینانه	٦	۲۷	۱۳/٦٥ ± ۳/۹۱
واقع‌گرایانه	۹	۲٥	۱٥/۷۲ ± ۲/۲۹
ایده‌آل‌گرایانه	۹	۲٥	۱٥/٦۱ ± ۲/۷٥

نتایج Multiple linear regression نشان داد که هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر در کنار هم توانستند حدود ۳۰ درصد واریانس نگرش به ازدواج را تبیین کنند ($R^۲ = ۰/۳۲$). در این مدل، روابط دختر و پسر اثر منفی و معنی‌داری بر نگرش به ازدواج داشت و با افزایش یک واحد در نمره روابط دختر و پسر، نگرش مثبت نسبت به ازدواج به میزان ۰/۲۲ واحد کاهش یافت ($P < ۰/۰۰۱$). این یافته نشان می‌دهد که اگرچه روابط دختر و پسر به تنهایی در همبستگی رابطه‌ای با نگرش نداشتند، اما در حضور هوش اجتماعی و در مدل چند متغیره، به عنوان پیش‌بینی‌کننده منفی عمل کردند (جدول ۶).

بحث

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی ارتباط هوش اجتماعی و نگرش نسبت به روابط دختر و پسر با نگرش به ازدواج در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بود. نتایج نشان داد که هوش اجتماعی با نگرش به ازدواج رابطه منفی و معنی‌داری دارد؛ به طوری که با افزایش سطح هوش اجتماعی، نگرش مثبت نسبت به ازدواج کاهش می‌یابد. این یافته بر خلاف انتظار اولیه می‌باشد، اما در برخی مطالعات نیز مشاهده شده است که افزایش مهارت‌های اجتماعی و شناختی، می‌تواند باعث واقع‌بینانه‌تر شدن نگرش افراد نسبت به ازدواج شود (۲۰). فردی که توانایی بیشتری در تحلیل نشانه‌های اجتماعی، درک پیچیدگی روابط و پیش‌بینی پیامدهای تعاملات دارد، ممکن است نسبت به چالش‌های ازدواج آگاهی بیشتری پیدا کند و بنابراین، نگرش خوش‌بینانه و ایده‌آل‌گرایانه او کاهش یابد. این نتیجه با یافته‌های تحقیقات داخلی و خارجی که نشان داده‌اند هوش اجتماعی با تصمیم‌گیری‌های محتاطانه‌تر و روابط بین‌فردی تحلیل‌گرانه همراه است (۲۲، ۲۱)، همخوانی داشت.

جدول ۴. همبستگی میان هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر و نگرش نسبت به ازدواج

متغیر		هوش اجتماعی	روابط دختر و پسر	نگرش نسبت به ازدواج
هوش اجتماعی	ضریب همبستگی	۱/۰۰	-۰/۰۷۷	-۰/۳۲۹
	مقدار P		۰/۱۱۹	۰/۰۰۱
روابط دختر و پسر	ضریب همبستگی		۱/۰۰	-۰/۰۲۹
	مقدار P			۰/٥٦۱
نگرش نسبت به ازدواج	ضریب همبستگی			۱/۰۰
	مقدار P			

https://hsr.mui.ac.ir
[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

جدول ۵. مقایسه میانگین هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر و نگرش نسبت به ازدواج

متغیر	میانگین رتبه		مقدار P
	دختر	پسر	
هوش اجتماعی	۲۰۹/۲۹	۲۰۴/۶۴	۰/۷۲۴
روابط دختر و پسر	۲۱۵/۲۳	۱۸۹/۱۵	۰/۰۴۷
نگرش نسبت به ازدواج	۲۱۵/۹۸	۱۸۷/۱۸	۰/۰۲۸

نتایج همبستگی نشان داد که بین روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج رابطه معنی‌داری وجود نداشت، اما این متغیر در مدل Multiple linear regression به عنوان یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های نگرش به ازدواج ظاهر گردید. این تفاوت را می‌توان با این واقعیت توضیح داد که همبستگی تنها رابطه دو متغیر به صورت جداگانه را نشان می‌دهد، اما رگرسیون اثر ترکیبی چند متغیر را هم‌زمان بررسی می‌کند. به نظر می‌رسد روابط دختر و پسر زمانی اثر منفی خود را بر نگرش به ازدواج نشان می‌دهد که در کنار سطح هوش اجتماعی فرد قرار می‌گیرد (۲۱). این موضوع احتمالاً به دلیل تجربه‌های عاطفی یا شناختی پیچیده‌تری است که در این روابط شکل می‌گیرد و می‌تواند برداشت فرد از ازدواج را تحت تأثیر قرار دهد. نتایج پژوهشی در میان دانشجویان ایرانی نشان داد که روابط پیش از ازدواج می‌تواند تمایل به ازدواج رسمی را کاهش دهد (۲۲) که با یافته‌های بررسی حاضر هم‌راستا بود.

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که نگرش بیشتر دانشجویان نسبت به روابط دختر و پسر در سطح متوسط قرار دارد. که با نتایج برخی تحقیقات در میان دانشجویان ایرانی که گزارش کرده‌اند نگرش جوانان نسبت به روابط پیش از ازدواج بیشتر در حد ارتباطات دوستانه و کنترل شده است (۲۳)، همسو می‌باشد. از آن‌جا که فرهنگ ایرانی همواره در حال گذار است، نگرش‌ها نه کاملاً سنتی و نه کاملاً مدرن هستند و این حالت «میانه» می‌تواند باعث دوگانگی در نگرش به ازدواج شود (۲۴). در بعد جنسیت، دختران نمرات بالاتری در هوش اجتماعی، روابط دختر و پسر و نگرش به ازدواج داشتند؛ اگرچه همه تفاوت‌ها معنی‌دار نبود. این یافته با نتایج پژوهش‌هایی که نشان داده‌اند دختران تمایل بیشتری به مشارکت در تعاملات اجتماعی و ابراز هیجان‌های بین‌فردی دارند (۲۵)، مشابهت داشت. تفاوت‌های جنسیتی ممکن است به دلیل نقش‌های فرهنگی در ایران باشد؛ جایی که زنان بیشتر بر روابط عاطفی تمرکز می‌کنند، اما مطالعات ناهمسو نیز که تفاوت‌های جنسیتی در هوش اجتماعی را کمرنگ می‌دانند (۲۷، ۲۶)، وجود دارد.

در تحلیل Multiple linear regression، حدود ۳۰ درصد واریانس نگرش به ازدواج توسط هوش اجتماعی و روابط دختر و پسر تبیین شد. این مقدار قابل توجه است و نشان می‌دهد که عوامل فردی و روابط بین‌فردی نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش جوانان نسبت به ازدواج دارند. با این حال، ۷۰ درصد دیگر از واریانس به عوامل دیگری مربوط می‌شود که در تحقیق حاضر بررسی نشد که از آن جمله می‌توان به ارزش‌های خانوادگی، اعتقادات مذهبی، شرایط اقتصادی، تصویر فرد از نقش‌های جنسیتی، تجربه مشاهده روابط والدین و کیفیت رابطه والدین با یکدیگر اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده این عوامل را نیز وارد مدل کنند.

از محدودیت‌های مطالعه حاضر می‌توان به نمونه‌گیری محدود به دانشجویان یک دانشگاه اشاره کرد که تعمیم‌پذیری یافته‌ها به سایر جوامع را کاهش می‌دهد. همچنین، استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی ممکن است منجر به سوگیری اجتماعی (به ویژه در موضوعات حساس مانند روابط دختر و پسر) و سوگیری حافظه شود؛ چرا که پاسخ دهندگان ممکن است پاسخ‌های خود را بر اساس انتظارات اجتماعی تنظیم نمایند. پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده، از نمونه‌گیری گسترده‌تر در چندین دانشگاه استفاده گردد، روش‌های ترکیبی کمی و کیفی برای عمق‌بخشی به یافته‌ها به‌کار گرفته شود و متغیرهای واسط مانند سبک تصمیم‌گیری یا ارزش‌های فرهنگی اندازه‌گیری شوند تا مکانیسم‌های زیربنایی بهتر درک گردد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که نگرش دانشجویان نسبت به ازدواج تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی و اجتماعی قرار دارد و هوش اجتماعی در این میان نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کند. دانشجویانی که توانایی بیشتری در درک موقعیت‌های اجتماعی، تحلیل پیام‌های میان‌فردی و ارزیابی واقع‌بینانه روابط دارند، نگرش محتاطانه‌تر و کمتر ایده‌آل‌گرایانه‌ای نسبت به ازدواج نشان می‌دهند؛ موضوعی که با دیدگاه‌های شناختی- اجتماعی درباره پیچیدگی روابط عاطفی همخوان است. از سوی دیگر، نگرش نسبت به روابط دختر و پسر زمانی بر نگرش به ازدواج اثرگذار می‌شود که در چارچوب توانایی‌های شناختی- اجتماعی فرد تفسیر شود که نشان دهنده ماهیت چند عاملی نگرش به ازدواج می‌باشد. مجموعه این نتایج بیان‌کننده آن است که نگرش جوانان نسبت به ازدواج محصول تعامل میان مهارت‌های فردی، تجارب اجتماعی و زمینه‌های فرهنگی است. بر این اساس، ضروری است که برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای در دانشگاه‌ها با هدف ارتقای سواد ارتباطی، تقویت مهارت‌های بین‌فردی و افزایش آگاهی دانشجویان از جنبه‌های مختلف روابط و ازدواج طراحی و اجرا شود تا زمینه تصمیم‌گیری آگاهانه‌تر و واقع‌گرایانه‌تر درباره تشکیل زندگی مشترک فراهم گردد.

تشکر و قدردانی

پژوهش حاضر برگرفته از طرح تحقیقاتی دانشجویی با شماره ۴۰۳۰۵۹۶، مصوب شورای پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه می‌باشد. این طرح با کد IR.KUMS.REC.1403.33 در کمیته اخلاق پژوهشی تأیید شده است. بدین وسیله از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه که در انجام این مطالعه همکاری نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

جدول ۶. تعیین عوامل مرتبط با نگرش دانشجویان به ازدواج با تحلیل Multiple linear regression

متغیر	ضریب B غیر استاندارد	ضریب B استاندارد	فاصله اطمینان ۹۵ درصد		مقدار P	R^2
			حد پایین	حد بالا		
هوش اجتماعی	-۰/۰۲۶	-۰/۰۳۸	-۰/۸۳۲	-۰/۰۸۹	۰/۰۳۷	۰/۳۲
روابط دختر و پسر	-۰/۲۲۶	-۰/۳۲۹	-۰/۳۲۹	-۰/۲۸۹	-۰/۱۶۳	

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

References

1. Hasanzadeh S. Reinforcing the Family in the Islamic Culture. Quranic Knowledge Research. 2015; 4(15): 45-68.
2. Our World in Data. Marriages and Divorces 2025 [Available from: https://ourworldindata.org/marriages-and-divorces.
3. Explained S. Marriage and divorce statistics 2025 [Available from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics.
4. IranWire. Iran Records 39% Divorce Rate Nationwide as Marriage Declines by 46% Since 2010 2024 [Available from: https://iranwire.com/en/news/138758-iran-records-39-divorce-rate-nationwide-as-marriage-declines-by-46-since-2010/.
5. Khani S. Increasing Divorce or Stagnation of Marriage? A Reflection on the Trends in Marriage and Divorce in Iran during the Last 15 Years. Journal of Social Continuity and Change (JSCC). 2023; 2(1): 25-43.
6. De Coninck D, Van Doren S, Matthijs K. Attitudes of Young Adults Toward Marriage and Divorce, 2002–2018. Journal of Divorce & Remarriage. 2021; 62(1): 66-82.
7. Karimi A. A survey and analysis of young people's attitudes toward marriage and childbearing. Strategic Studies on Youth and Sports. 2021; 20(52): 275-92.
8. Nikkhah HA, Fani M, Asgharpour A. Students' Attitude Towards Marriage and Factors Affecting It. Journal of Applied Sociology. 2017; 28(3): 99-122.
9. Amuasi GK, Alhassan E. Spousal Selection for Marriage by Tertiary Students in Wa Municipality of Ghana: Internal Factors in Perspective. European Journal of Development Studies. 2022.
10. Shafaiimoghaddam e, niazi m, shaterian m. The effects of socio-cultural and economic factors on negative attitudes towards marriage; a case study of Kashan citizens. Sociological Cultural Studies. 2015; 6(2): 67-91.
11. Holloway R, Morse P. Social Intelligence. In: Zeigler-Hill V, Shackelford TK, editors. Encyclopedia of Personality and Individual Differences. Cham: Springer International Publishing; 2020. p. 5073-5.
12. latifpuor gholandam a. Examining the role of emotional intelligence of newly married women and predicting the marital stability. Journal of Applied Family Therapy. 2021; 2(2): 496-507.
13. Afshani SA, Hatefi Rad L. Investigating of Factors Related to Yazdian Youth Attitude to Possible Damage to Girl-Boy Relationships. Strategic Studies on Youth and Sports. 2020; 18(46): 289-304.
14. Ghanbaribarzain A, Salmanvandy S, Fatemi Ns. An Analysis of the Impact of Premarital Sexual Relations on Marriage Orientation (Case Study: Students of University of Isfahan). Strategic Research on Social Problems. 2018; 7(3): 33-54.
15. Kalate Sadati A, Jiriaei R. A Study of Social Factors Affecting the Attitude towards Marriage: Study among Female Dormitory Students in Yazd University. socialwm. 2022; 10(4): 48-56.
16. Onyekuru B, Ugwu J. Emotional intelligence as a correlate of marital stability: The counselling implications. European Journal of Psychological Research. 2017; 4(1): 53-60.
17. Rezaie A. The Tromsø Social Intelligence Scale: Factorial Structure and Reliability of the Persian Version of Scale in the Students Population. Journal of Modern Psychological Researches. 2011; 5(20): 65-82.
18. Abedi. The effect of education based on increasing awareness of the injuries resulting from traumatic relationships between boys and girls on the attitude of female students of the Motossele course. Knowledge and research in applied psychology. 2009.
19. Nilforoshan P, Navidian A, Abedi A. Studying the psychometric properties of marital attitude scale. ijpn. 2013; 1(1): 35-47.
20. Ngatia VN, Kathungu BM. Social-Emotional Intelligence of Undergraduate University Students in Intimate Relationships in Nairobi, Kenya: A Gender Differences Perspective. Bulletin of Education and Research. 2023; 45(2): 1.
21. Saqqezi A, YazdaniEsfidvajani H. Predict marriage desire based on premarital Relationship attitude: Control the role of gender and experience the relationship with the opposite sex.RRJ. 2020; 9(7): 139-46.
22. Mokhtari S, Shariat SV, Ardebili ME, Shalbafan M. Iranian students' attitudes toward premarital sex, marriage, and family in different college majors. J Am Coll Health. 2022; 70(4): 1186-94.
23. Obiemeka EN, Ugoji FN, Agboola JO. The Relationship between Social Intelligence and Marital Harmony among Married Catholics in Edo and Delta States, Nigeria. International Journal of Research and Innovation in Social Science. 2022; 6(3): 176-9.
24. Zahedi R, Nasiri N, Zeinali M, Noroozi A, Hajebi A, Haghdoost AA, et al. The prevalence and associated factors of extra/pre-marital sexual behaviors among university students in Kerman, Iran. 2019.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]

25. Sanagoei Zadeh M. Identification of Factors Related to Marriage Stability in Iranian Studies) 2010-2020. Iranian Journal of Public Policy. 2021; 7(3): 261-77.
26. Furnham A, Kosari A, Swami V. Estimates of Self, Parental and Partner Multiple Intelligences in Iran: A replication and extension. Iran J Psychiatry. 2012; 7(2): 66-73.
27. Hosseini-Nezhad S, Safdar S, Nguyen Luu LA. Perceptions of gender roles and freedom among Iranian international students in Hungary. Women's Studies International Forum. 2022; 90: 102555.

[Downloaded from hsr.mui.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.48305/jhsr.v22i3.1688]